

# **ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ**

## **Лекція 1**

### **Розділ 1. Походження та чинники глобальних проблем сучасності, їх класифікація**

***Фактори, що зумовлюють глобальні проблеми людства, та причини їх виникнення***

Глобалізація та її вплив на появу глобальних проблем та викликів людству. Дефіцити традиційних ресурсів. Посилення демографічного дисбалансу та пов'язаного з ним старіння націй. Розповсюдження ризиків для здоров'я населення у зв'язку з погіршенням екологічної ситуації. Суттєве зростання соціальної нерівності серед населення країн світу. Розповсюдження транскордонної злочинності й тероризму.

## **Лекція 2**

### ***Класифікація глобальних проблем сучасності***

Головні проблеми сучасності та їх класифікація. Інтерсоціальні проблеми та їх склад: проблема війни і миру, проблема подолання відсталості країн, що розвиваються, створення оптимальних умов для соціального прогресу всіх народів. Проблеми політичного та соціально-економічного змісту (існують в системі «людина-суспільство»), пов'язані з подоланням соціальних, політико-соціальних і соціально-економічних проблем. Проблеми системи «суспільство-природа»: водогосподарська проблема, енергетична проблема, сировинна проблема, проблема використання та охорони Світового океану, проблема освоєння космосу.

## **Лекція 3**

***Міжнародні організації та їх роль у дослідженні глобальних проблем сучасності, міжнародні угоди як інструмент їх вирішення.***

ООН та її структурні організації та їх внесок в дослідження й вирішення глобальних проблем сучасності. «Римський клуб» та його внесок у вивчення глобальних проблем та шляхів їх подолання. Роль та значення ВЕФ. Міжнародні організації, діяльність яких спрямовується на вирішення сучасних проблем людства глобального та регіонального рівнів. Міжнародні угоди, що спрямовані на подання проблем сучасності. Концепція сталого соціально-економічного розвитку. Основні положення Концепції нового економічного порядку. Паризька угода з клімату. Стан їх реалізації.

## **Лекція 4**

### **Розділ 2. Інтерсоціальні глобальні проблеми (міжнародні проблеми, що існують в системі «суспільство – суспільство»)**

#### ***Проблеми миру та роззброєння***

Сутність проблеми. Передумови виникнення. Військові витрати у сучасному світі. Вогнища військових конфліктів: географія, причини, наслідки. Шляхи вирішення проблеми.

#### ***Тероризм, наркобізнес, міжнародна злочинність***

Види, цілі та методи тероризму. Складові боротьби з тероризмом згідно з положеннями Ради безпеки ООН. Нелегальний наркобізнес як злочинний вид міжнародної діяльності та передумова локальних збройних конфліктів. Основні чинники розвитку наркобізнесу. Лідери глобального ринку наркотичних речовин. Шляхи подолання проблеми.

## **Лекція 5**

#### ***Проблема відсталості слаборозвинених країн***

Стратифікація доходів у сучасному світі. Соціально-економічна нерівність. Класифікація країн за рівнем національного доходу. «Порочне коло бідності». Індекс людського розвитку у розрізі країн світу. Новий міжнародний економічний порядок як інструмент вирішення проблеми.

## **Лекція 6**

### **Розділ 3. Глобальні проблеми в системі «людина-суспільство»**

#### ***Демографічна проблема (проблеми: зростання загальної чисельності населення та його депопуляції)***

Постулати Т. Мальтуса про принципи зростання народонаселення та їх критика. «Римський клуб» про проблему перенаселення. Сутність глобальної демографічної проблеми. Причини її виникнення. Типи відтворення населення та їх прояв в країнах «Центру» і «Периферії». Заходи з планування сім'ї згідно програмам ООН та їх реалізація в країнах, що розвиваються. Оптимістичний та песимістичний прогнози розвитку демографічної ситуації на планеті у перспективі. Урбанізація та її негативні наслідки. Шляхи вирішення глобальної демографічної проблеми.

## **Лекція 7**

#### ***Проблеми охорони здоров'я, освіти, культури***

Найбільш розповсюджені та небезпечні захворювання сучасного людства. Поняття «глобальна освіта» та її рівні. «Економіка» знань: особливості та проблеми розвитку. Проблема «втечі умів». Криза культури. Вестернізація, її позитивні та негативні наслідки. Шляхи вирішення проблем.

## **Лекція 8**

### ***Етнічні проблеми, між конфесіональні конфлікти та проблема трайбалізму***

Місце етноконфесійної проблематики в сучасному світі. Передумови та чинники виникнення глобальної проблеми. Сепаратизм як регіональний прояв етноконфесіональних конфліктів та трайболізму. Шляхи подолання проблеми.

## **Лекція 9**

### **Розділ 4. Глобальні проблеми в системі «суспільство-природа»**

#### ***Глобальна проблема енергетичної безпеки***

Роль енергетичної схеми у розвитку глобальної економіки. Причини виникнення глобальної проблеми енергетичної безпеки, її регіональні прояви. Шляхи подолання проблеми.

## **Лекція 10**

### ***Водогосподарська проблема сучасності***

Сутність водогосподарської проблеми. Передумови та чинники її виникнення. Регіональні особливості прояву проблеми. «Водні війни» ХХІ століття. Міжнародні нормативно-правові документи про використання водних ресурсів. Поняття про «віртуальну воду». Шляхи подолання проблеми.

## **Лекція 11**

### ***Проблема використання та охорони земельних ресурсів***

Земельні ресурси світу та їхня структура. Проблеми деградації ґрунтів та опустелювання. Міжнародні угоди про використання й охорону земельних ресурсів світу. Шляхи підвищення раціонального використання земельних ресурсів та їх охорони.

#### ***Глобальна продовольча проблема***

Сучасні тенденції у продовольчій сфері. Рівні інтенсифікації сільськогосподарського виробництва у розрізі країн світу. Головні експортери та імпортери сільськогосподарської продукції. Географія голоду. Основні умови підвищення якості та безпеки продовольчої системи.

## **Лекція 12**

### ***Глобальні проблеми сучасності й Україна***

Україна в сучасній системі інтерсоціальних проблем. Проблеми України в системі «людина-суспільство». Проблеми України в системі «суспільство-природа». Україна й глобальна продовольча проблема. Можливості країни у вирішенні даної проблеми на глобальному рівні.